

Posudek vedoucího práce.

Předložená práce spojuje témata, která u nás zatím nebývají diskutovaná společně: oblast umění a evoluční pohled. Přitom, jak autor dokládá, světová literatura není na tuto vazbu skoupá. Z toho plyne i fakt, že naprostá většina literárních pramenů je z anglo-americké oblasti.

Práce má logické členění na teoretickou a empirickou část. po základním vymezení oboru evoluční psychologie se autor věnuje objasnění čtyř hlavních evolučních teorií v psychologii umění. Už úvodní tázání po smyslu umění ve společnosti autor orientuje evolučně, což se jinak často neděje. Čtenář si může uvědomit rozpětí možného přístupu a stálou otevřenost takové „prosté“ otázky, jakou je „Co je a proč je v našem životě umění?“. Už v těchto úvodních kapitolách práce podněcuje k přemýšlení a diskusi. Např. jak nejlépe chápat vztah umění k event. přímé adaptaci lidí (podpora přežití nebo reprodukce)? A je ono „přežití“ stejné tehdy v dávných dobách jako dnes? Resp. nemůžeme uvažovat o přežití jako lidské (až kulturní) bytosti – tedy nikoliv přežití fyzické? A ještě provokujme dále: není možné uvažovat o (dejme tomu) „humanizační“, kulturně rozvíjející funkci také jako o funkci původně evoluční a dnes „udržovací“, „očišťovací“ apod.? Za zajímavou bych také považoval otázku, jestli je vhodné uvažovat o jednom evolučním mechanismu, anebo jestli se evoluční cíle mohly měnit spolu s vývojem toho, co nazýváme uměním dnes. A nakonec zůstává otázka, jestli vůbec jsme schopni nacházet jednotící teorii, která by zahrnovala otázku důvodu produkce „umění“ tehdy na „samém počátku“, později a dnes, i otázku důvodů a efektů konzumace opět tehdy až dnes. Otázek by byla řada a je autorovou zásluhou, že jim otevírá cestu.

Autorem diskutované čtyři přední evoluční teorie umění (viz text práce) nabízejí dosti široký výkladový záběr. Jejich výběr považuji za odpovídající a reprezentativní pro jistě mnoho dalších diskusí v literatuře.

V empirické části se autor rozhodl testovat vybranou hypotézu z teorie, která je tomu nejvíce připravená, tedy teorie G. Millera, že umění, resp. umělecké nadání a tvořivost mohou být ukázkou zdatnosti organismu a jeho erotické atraktivity. Jako prakticky testovatelnou zvolil hypotézu, že umělecké vlohy u muže zvyšují jeho atraktivitu u žen (a další rozšíření: ... a tedy bude dostávat odpovědi od atraktivnějších žen) a dosadil ji do přehledné metodologie za pomoci sestavených inzerátů.

Výsledky sice nejsou přesvědčivé ve prospěch zmíněné teorie, nicméně jsou pro autora i čtenáře velmi inspirativní v řadě směrů (jak to autor také v obsáhlé diskusi ukazuje).

Práce je podle mého názoru vydařená, srozumitelná a velmi podnětná. Je také originální v patrně prvním pokusu o přímé experimentální zkoumání evoluční teorie umění. To také píše i sám autor. K práci nemá kritické připomínky. Na všechny otázky, které mě jako čtenáře při četbě napadaly autor tak či onak reaguje. Přesto se ptám: co si autor do myslí o budoucnosti experimentálního zkoumání podobných hypotéz?

Práce splňuje všechny požadavky a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 15.8. 2008

Jiří Šípek